

بسم الله الرحمن الرحيم

اسلام، ایمان و یقین از منظر ظاهری و بیضاوی

با رویکرد تحلیلی به موضوع (درپناه ایمان) کتب دین و زندگی سال اول متوسطه دوم

نویسنده:

نعمت اله اکبری

بهار ۱۳۹۳

سرشناسه	: اکبری، نعمت‌اله، ۱۳۵۸ -
عنوان و نام پدیدآور	: اسلام، ایمان و یقین از منظر طبرسی و بیضاوی: با رویکرد تحلیلی به موضوع (در پناه ایمان) کتاب دین و زندگی... / نویسنده نعمت‌اله اکبری.
مشخصات نشر	: تهران: نعمت‌اله اکبری، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری	: ۲۲۸ ص.
شابک	: ۸۰۰۰۰ ریال ۹۷۸-۶۰۰-۰۴-۱۱۲۶-۸:
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
موضوع	: تفاسیر-- مطالعات تطبیقی
موضوع	: طبرسی، فضل بن حسن، ۴۶۸ - ۵۴۸ق. . مجمع البیان فی تفسیر القرآن-- نقد و تفسیر.
موضوع	: بیضاوی، عبدالله بن عمر، - ۶۸۵ق. انوارالتزئیل و اسرارالتاویل-- نقد و تفسیر
موضوع	: اسلام
موضوع	: ایمان (اسلام)
موضوع	: یقین-- جنبه‌های مذهبی-- اسلام
رده بندی کنگره	: BP ۹۱۰/۷ الف ۱۳۹۳ ۵
رده بندی دیویی	: ۹۷
شماره کتابشناسی ملی	: ۳ ۹۹/۵

عنوان کتاب: اسلام، ایمان و یقین از منظر طبرسی و بیضاوی

نویسنده: نعمت‌اله اکبری

ناشر: مؤلف

قطع: وزیری

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۸۰۰۰ تومان

نوبت چاپ اول: بهار ۱۳۹۳

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۰۴-۱۱۲۶-۸

ISBN: 978-600-04-1126-8

«ایمان»، ماهیت آن و تفاوت آن با «اسلام» از کلیدی‌ترین مباحث اسلامی به شمار می‌رود که مورد توجه و بیش‌تر استناد و متکلمان اسلامی قرار گرفته است. از سوی دیگر علاوه بر دو مفهوم «اسلام» و «ایمان» مقوله‌ی دیگری که در احادیث معصومین علیهم السلام از جایگاه والایی برخوردار است، مفهوم «یقین» می‌باشد.

هدف از این کتاب بررسی و تبیین مفهوم دقیق سه واژه «اسلام» و «ایمان»، «یقین» از دیدگاه دو مفسر بزرگ شیعه و اهل سنت می‌باشد. این تحقیق که از نوع پژوهش‌های بنیادی است با شیوه کتاب‌خانه‌ای به تحلیل و بررسی دو متنی دو تفسیر «مجمع البیان» فضل بن حسن طبرسی و «أنوار التنزیل و أسرار التأویل» بیضاوی می‌پردازد و با تکیه بر مطالب تفسیری این دو مفسر در جست‌جوی موارد اشتراک و افتراق دیدگاه‌ها در باره معنا و ماهیت «اسلام»، «ایمان» و «یقین» و تفاوت آن‌ها با یک‌دیگر و تبیین و بررسی نفوذ و تأخر مفهومی و ارکان و درجات و مراتب آن‌ها می‌باشد.

نعمت اله اکبری

دبیر آموزش و پرورش شهرستان کیار استان چهارمحال و بختیاری

بنابر نظر طبرسی، «اسلام» به معنی «انقیاد» و «تسلیم» بوده و «ایمان» به معنی «تصدیق» می-باشد. وی معتقد است که ایمان دارای دو رکن اساسی «معرفت» و «تصدیق قلبی» می‌باشد و قابل زیادت و نقصان نیست. «عمل» از حوزه مفهومی «ایمان» خارج است. طبرسی «یقین» را مرتبه عالی «ایمان» و به معنی سم دانستن سائل مبهم می‌داند که بعد از استدلال نظر توأم با آرامش برای انسان فراهم می‌شود. در ضمن بیضه وی «اسلام» را «انقیاد» و «دخول در سلامتی» و «اظهار شهادتین» دانسته و «ایمان» را «تصدیق توأم با آرامش» می‌داند و معتقد است که «عمل» جزء ارکان «ایمان» نیست. وی در تبیین ماهیت «یقین» با بررسی هم عقیده می‌باشد.

بنابراین، از برخی جهات دیدگاه این دو مفسر در منطق «ایمان» الهی و روایات معصومین می‌باشد، به طوری که «اسلام» به معنی «اقرار به شهادتین» و «ایمان» به معنی «عقیده قلبی و رفتار عملی» طبق موازین دین شریف است. هم‌چنین ایمان ذو مراتب و امر مشکک بوده و «یقین» به عنوان مرتبه عالی ایمان تلقی می‌شود.

فهرست مطالب

فصل اول : طرح مسأله

۱-۱- مقدمه	۱
۲-۱- عنوان تحقیق	۳
۳-۱- تعریف موضوع تحقیق	۳
۴-۱- بیان مسأله و پرسش های تحقیق	۴
۱-۴-۱- محورهای تحقیق	۶
۲-۴-۱- پرسش های تحقیق	۶
۵-۱- اهداف تحقیق	۷
۶-۱- اهمیت و ضرورت تحقیق	۷
۷-۱- روش تحقیق	۸
۱-۷-۱- نوع تحقیق	۸
۸-۱- محدودیت های تحقیق	۹
۱-۸-۱- محدودیت های غیر قابل کنترل	۹
۲-۸-۱- محدودیت های قابل کنترل	۹
۹-۱- کلید واژه ها	۹
۱-۹-۱- اسلام	۱۰
۲-۹-۱- ایمان	۱۳

۱۶	۱-۹-۳-یقین
۲۰	۱-۹-۴-شک
۲۱	۱-۹-۵-رب
۲۴	۱-۹-۶-کفر
۲۶	۱-۱۰-۱-پایه تحقیق
۲۶	۱-۱۰-۱-۱-تابها
۲۷	۱-۱۰-۱-۱-ایمان
۳۲	۱-۱۰-۳-مقالات

فصل دوم: اسلام ایمان یقین در آیات قرآن کریم و روایات اسلامی

۳۵	۱-۲-مقدمه
۳۶	۲-۲-اسلام
۳۶	۱-۲-۲-اسلام در آیات قرآن کریم
۳۹	۲-۲-۲-اسلام در روایات اسلامی
۳۹	۱-۲-۲-۲-معنای اسلام در روایات اسلامی
۴۱	۲-۲-۲-۲-پایه های اسلام
۴۲	۳-۲-۲-۲-تفاوت اسلام و ایمان در روایات اسلامی
۴۵	۳-۲-ایمان
۴۵	۱-۳-۲-ایمان در آیات قرآن کریم

۶۰	۲-۳-۲- ایمان در روایات اسلامی.....
۷۰	۴-۲- یقین.....
۷۰	۲-۴-۱- یقین در آیات قرآن کریم.....
۷۱	۲-۴-۲- یقین در روایات اسلامی.....
۷۷	۲-۵- جمع بندی فصل دوم.....
فصل سوم دیدگاه «فضل بن حسن طبرسی» درباره ارتباط اسلام، ایمان و یقین	
۸۱	۳-۱- مقدمه.....
۸۲	۳-۲- مفهوم اسلام از نظر طبرسی.....
۸۲	۳-۲-۱- معنای لغوی اسلام در دیدگاه طبرسی.....
۸۳	۳-۲-۲- مفهوم اصطلاحی اسلام از دیدگاه طبرسی.....
۸۵	۳-۳- مفهوم ایمان از دیدگاه طبرسی.....
۸۵	۳-۳-۱- معنای لغوی ایمان از دیدگاه طبرسی.....
۸۶	۳-۳-۲- معنای اصطلاحی ایمان از دیدگاه طبرسی.....
۹۰	۳-۳-۳- ارکان ایمان از نگاه طبرسی.....
۹۰	۳-۳-۳-۱- معرفت.....
۹۴	۳-۳-۳-۲- تصدیق.....
۹۶	۳-۳-۴- نقش عمل در مفهوم ایمان از نگاه طبرسی.....
۹۷	۳-۴-۱- دلایل طبرسی در خارج بودن عمل از ایمان و نقد آن.....

- ۱۰۶ ۳-۳-۵- بررسی رابطه اسلام و ایمان از دیدگاه طبرسی
- ۱۰۹ ۳-۳-۶- نقد دیدگاه طبرسی درباره رابطه اسلام و ایمان و دلایل آن
- ۱۱۲ ۳-۳-۷- مقایسه‌ی آراء طبرسی با سایر مفسران متقدم و متأخر
- ۱۱۷ ۳-۳-۸- دیدگاه طبرسی درباره عدم زیادت ایمان و نقد آن
- ۱۲۶ ۳-۴-۱- یهودین از دیدگاه طبرسی
- ۱۲۶ ۳-۴-۱- نای یهودین از دیدگاه طبرسی
- ۱۲۸ ۳-۴-۲- مفهوم یهودین از دیدگاه طبرسی
- ۱۳۱ ۳-۴-۳- مراتب یقین از دیدگاه طبرسی
- ۱۳۱ ۳-۴-۳-۱- علم الیقین
- ۱۳۴ ۳-۴-۳-۲- عین الیقین
- ۱۳۶ ۳-۴-۳-۳- حق الیقین
- ۱۳۷ ۳-۴-۴- بررسی رابطه یقین و ایمان از دیدگاه طبرسی
- ۱۴۰ ۳-۵-۱- کفر
- ۱۴۰ ۳-۵-۱- کفر از دیدگاه طبرسی
- ۱۴۱ ۳-۵-۲- ارکان کفر
- ۱۴۳ ۳-۶- دیدگاه طبرسی درباره اصحاب کبائر و دلایل آن
- ۱۴۸ ۳-۷- جمع بندی فصل سوم

فصل چهارم : دیدگاه «عبدالله بن عمر بیضاوی» درباره ارتباط اسلام، ایمان و یقین

۱-۴- مقدمه	۱۵۱
۲-۴- مفهوم اسلام از دیدگاه بیضاوی	۱۵۲
۱-۲-۴- معنای لغوی اسلام از دیدگاه بیضاوی	۱۵۲
۲-۲-۴- مفهوم اصطلاحی اسلام از دیدگاه بیضاوی	۱۵۷
۳-۴- مفهوم ایمان از دیدگاه بیضاوی	۱۵۷
۱-۳-۴- معنای لغوی ایمان از دیدگاه بیضاوی	۱۵۸
۲-۳-۴- معنای اصطلاحی ایمان از دیدگاه بیضاوی	۱۶۰
۳-۳-۴- ارکان ایمان از دیدگاه بیضاوی	۱۶۱
۴-۳-۴- نقش عمل در مفهوم ایمان از دیدگاه بیضاوی	۱۶۵
۵-۳-۴- زیادت ایمان از نظر بیضاوی	۱۶۸
۶-۳-۴- ارتباط اسلام و ایمان از نظر بیضاوی	۱۷۱
۴-۴- مفهوم یقین از نظر بیضاوی	۱۷۲
۱-۴-۴- معنای لغوی یقین از نظر بیضاوی	۱۷۲
۲-۴-۴- مفهوم اصطلاحی یقین از نظر بیضاوی	۱۷۳
۳-۴-۴- مراتب یقین از دیدگاه بیضاوی	۱۷۳
۴-۴-۴- عوامل ایجاد یقین از نظر بیضاوی	۱۷۴
۵-۴-۴- تفاوت شک و یقین نظراز بیضاوی	۱۷۵

۱۷۶	۵-۴- مفهوم کفر از نظر بیضاوی
۱۷۷	۴-۵-۱- معنای لغوی کفر از نظر بیضاوی
۱۷۷	۴-۵-۲- مفهوم اصطلاحی کفر از نظر بیضاوی
۱۷۸	۴-۶- مفهوم فسق از نظر بیضاوی
۱۷۸	۴-۶-۱- مفهوم لغوی فسق از نظر بیضاوی
۱۷۸	۴-۶-۱- مفهوم اصطلاحی فسق از نظر بیضاوی
۱۷۹	۴-۶-۳- درجات از نظر بیضاوی
۱۷۹	۴-۶-۴- جایگاه فاسق از نظر بیضاوی
۱۸۰	۴-۷- جمع بندی فصل چهارم

فصل پنجم: تفاوت‌های دیدگاه‌های طبرسی و بیضاوی

۱۸۳	۵-۱- مقدمه
۱۸۴	۵-۲- تفاوتها و تشابههای دیدگاه‌های طبرسی و بیضاوی
۱۸۴	۵-۲-۱- تفاوت دیدگاهها:
۱۸۴	۵-۲-۱-۱- تفاوت دیدگاهها در زمینه معنای لغوی ایمان
۱۸۵	۵-۲-۱-۲- تفاوت دیدگاهها در زمینه مفهوم اصطلاحی ایمان
۱۸۶	۵-۲-۱-۳- تفاوت دیدگاهها در زمینه ارکان ایمان
۱۸۷	۵-۲-۱-۴- تفاوت دیدگاهها در زمینه درجات و مراتب ایمان
۱۸۸	۵-۲-۱-۵- تفاوت دیدگاهها درباره رابطه اسلام و ایمان

۱۸۹	۵-۲-۲- تشابه دیدگاهها:.....
۱۸۹	۵-۲-۲-۱- تشابه دیدگاهها در زمینه‌ی معنای لغوی اسلام:.....
۱۹۰	۵-۲-۲-۲- تشابه دیدگاهها درباره مفهوم اصطلاحی اسلام:.....
۱۹۰	۵-۲-۲-۳- تشابه دیدگاهها درباره معنای لغوی یقین:.....
۱۹۱	۵-۲-۲-۴- تشابه دیدگاهها درباره مفهوم اصطلاحی یقین:.....
۱۹۲	۵-۲-۲-۵- تشابه دیدگاهها درباره مراتب یقین:.....
۱۹۴	۵-۲-۲-۶- تشابه دیدگاهها درباره رابطه یقین و ایمان:.....
۱۹۴	۵-۲-۲-۷- رابطه دیدگاهها در زمینه‌ی رابطه‌ی ایمان و عمل:.....
۱۹۶	۵-۳- دیدگاه نگارنده در باب اسلام، ایمان و یقین و ارتباط آنها.....
۱۹۶	۵-۳-۱- معنا و مفهوم اسلام از نظر نگارنده.....
۱۹۶	۵-۳-۲- معنا و مفهوم ایمان از نظر نگارنده.....
۱۹۷	۵-۳-۳- رابطه ایمان و عمل از نظر نگارنده.....
۱۹۸	۵-۳-۴- دیدگاه نگارنده در زمینه‌ی ارکان ایمان:.....
۱۹۸	۵-۳-۵- ذو مراتب بودن ایمان از دیدگاه نگارنده:.....
۱۹۹	۵-۳-۶- نظر نگارنده درباره‌ی حقیقت ایمان و تفاوت آن با اسلام.....
۲۰۰	۵-۴- نتایج حاصله از پژوهش حاضر.....
۲۰۱	۵-۵- پیشنهادهایی برای پژوهش‌های بعدی.....